

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Joannę Borowiak.

(-) Waldemar Andzel; (-) Dorota Arciszewska-Mielewczyk; (-) Iwona Ewa Arent; (-) Barbara Bartuś; (-) Mariusz Błaszczak; (-) Jacek Bogucki; (-) Joanna Borowiak; (-) Artur Chojecki; (-) Anna Ewa Cicholska; (-) Witold Wojciech Czarnecki; (-) Elżbieta Duda; (-) Andrzej Gawron; (-) Szymon Giżyński; (-) Małgorzata Gosiewska; (-) Marek Gróbarczyk; (-) Czesław Hoc; (-) Zbigniew Hoffmann; (-) Paweł Jabłoński; (-) Fryderyk Sylwester Kapinos; (-) Maria Koc; (-) Andrzej Kryj; (-) Zbigniew Krzysztof Kuźmiuk; (-) Joanna Lichocka; (-) Marlena Magdalena Małąg; (-) Ewa Malik; (-) Marek Matuszewski; (-) Anna Milczanowska; (-) Aleksander Mikołaj Mrówczyński; (-) Grzegorz Puda; (-) Urszula Rusecka; (-) Paweł Sałek; (-) Kazimierz Smoliński; (-) Krzysztof Sobolewski; (-) Krzysztof Szczucki; (-) Paweł Szrot; (-) Jan Warzecha; (-) Agnieszka Wojciechowska van Heukelom; (-) Jarosław Zieliński.

U S T A W A

z dnia ...

o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej¹

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429, 1672) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 95 otrzymuje brzmienie:

„Art. 95 1. W razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego, z zastrzeżeniem art. 95a.

2. Przepis ust. 1, z zastrzeżeniem art. 95a stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

3. Przepis art. 95a stosuje się także w razie zbiegu u jednej osoby prawa do renty rodzinnej z prawem do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego.”;

2) po art. 95 dodaje się art. 95a w brzmieniu:

„Art. 95a. 1. Osobie uprawnionej do renty rodzinnej, o której mowa w art. 67 ust. 1 pkt 3, oraz do emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługująca rentę rodzinną, powiększoną o 60% emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego, świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo
- 2) przysługującą emeryturę, emeryturę rolniczą, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rentę z tytułu niezdolności do pracy, wojskową rentę inwalidzką, rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy albo policyjną rentę inwalidzką, powiększoną o 60% renty rodzinnej (renta wdowia).

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1 pkt 1, dla osoby pobierającej okresową emeryturę kapitałową stanowi sumę 50% przysługującej jej emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i 50% przysługującej jej okresowej emerytury kapitałowej.

3. Przepis ust. 1 stosuje się do osób uprawnionych do:

- 1) wojskowej renty rodzinnej, o której mowa w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin;
 - 2) policyjnej renty rodzinnej, o której mowa w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin
- jeśli prawo do tych świadczeń wynika z okoliczności określonej w art. 67 ust. 1 pkt 3.

Art. 2. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1100 t.j.) w art. 54 wprowadza się następujące zmiany:

- a) uchyla się ust. 1a,
- b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b i 1c w brzmieniu:

„1b. Osobie uprawnionej do renty rodzinnej, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1, oraz do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę rodzinną, powiększoną o 60%, emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia

przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej albo 2) przysługującą emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emeryturę rolniczą, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rentę z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, wojskową rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką, powiększoną o 60% renty rodzinnej (renta wdowia).

Art. 1c. Emeryturę, o której mowa w ust. 1 lub ust. 1b, dla osoby pobierającej okresową emeryturę kapitałową stanowi sumę 50% przysługującej jej emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i 50% przysługującej jej okresowej emerytury kapitałowej.”.

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadkach niewymienionych w ust. 1, 1b, i 2 osobie uprawnionej do renty inwalidzkiej lub renty rodzinnej na podstawie niniejszej ustawy oraz do innych świadczeń o charakterze rentowym wypłaca się jedno świadczenie – wyższe lub przez nią wybrane.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90 t.j.), wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 33:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W razie zbiegu prawa do emerytury z prawem do renty na podstawie ustawy, uprawnionemu przyznaje się jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez uprawnionego, z zastrzeżeniem art. 22 ust. 3 i 4 oraz 33a.

2. W razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego, z zastrzeżeniem ust. 4 oraz art. 33a”.

b) ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Uprawniony do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy albo renty rodzinnej z ubezpieczenia i do emerytury na podstawie art. 24 lub art. 24a przepisów emerytalnych traci prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy albo renty rodzinnej z ubezpieczenia, chyba że zanim wystąpi z wnioskiem o prawo do emerytury na podstawie art. 24 lub art. 24a przepisów emerytalnych złoży oświadczenie, że wybiera rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy albo rentę rodzinną z ubezpieczenia. W przypadku złożenia tego oświadczenia środki zgromadzone na jego rachunku w otwartym funduszu emerytalnym są przekazywane przez ten fundusz za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa. Oświadczenie o wyborze świadczenia jest ostateczne i nie przysługuje od niego prawo odstąpienia.”;

c) uchyla się ust. 2d;

2) po art. 33 dodaje się art. 33a w brzmieniu:

„Art. 33a. 1. Osobie uprawionej do renty rodzinnej z ubezpieczenia, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 3, oraz do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

1) przysługującą rentę rodzinną z ubezpieczenia, powiększoną o 60% emerytury, z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej inwalidzkiej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo

2) przysługującą emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emeryturę rolniczą, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rentę z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, wojskową rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką, powiększoną o 60% renty rodzinnej (renta wdowia).

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1 pkt 1, dla osoby pobierającej okresową emeryturę kapitałową stanowi sumę 50% przysługującej jej emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i 50% przysługującej jej okresowej emerytury kapitałowej.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2189 t.j.) w art. 25:

1) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Osobie uprawnionej do renty na podstawie ustawy albo na podstawie przepisów wymienionych w art. 61, która jest równocześnie uprawniona do świadczeń o charakterze rentowym na podstawie odrębnych przepisów albo do uposażenia w stanie spoczynku przyznanego z powodu choroby lub utraty sił albo uposażenia rodzinnego, wypłaca się jedno świadczenie – wyższe lub przez nią wybrane, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6”,

2) po ust. 4 dodaje się ust. 5 i 6 w brzmieniu:

„5. Osobie uprawnionej do renty z ubezpieczenia wypadkowego z tytułu niezdolności do pracy oraz do renty rodzinnej na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, jeśli prawo do niej nabyła z tytułu bycia wdową albo wdowcem pozostałym po osobie wskazanej w tych przepisach, zależnie od jej wyboru:

1) przysługującą rentę z tytułu niezdolności do pracy, powiększoną o 60% renty rodzinnej, albo

2) przysługującą rentę rodzinną powiększoną o 60% renty z tytułu niezdolności do pracy (renta wdowia).

6. Osobie uprawnionej do renty rodzinnej z ubezpieczenia wypadkowego, jeśli prawo do niej nabyła z tytułu bycia wdową lub wdowcem pozostałym po osobie wskazanej w tych przepisach, oraz do przysługującej na podstawie odrębnych przepisów renty z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

1) przysługującą rentę rodzinną, powiększoną o 60% przysługującej na podstawie odrębnych przepisów renty z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo

2) przysługującą na podstawie odrębnych przepisów rentę z tytułu niezdolności do pracy, wojskową rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką powiększoną o 60% renty rodzinnej (renta wdowia).”.

Art. 5.1. W terminie miesiąca od dnia wejścia w życie tego przepisu organy rentowe i organy emerytalne informują osoby pobierające świadczenia o obowiązujących od dnia wejścia w życie ustawy w życie warunkach pobierania świadczeń przez osoby uprawnione do renty rodzinnej oraz innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym.

2. Jeżeli osoba uprawniona złoży do dnia 31 grudnia 2024 r. wniosek do organu rentowego lub emerytalnego o ustalenie prawa do świadczeń i ich powiększenie zgodnie z art. 95a ustawy zmienianej w art. 1, z art. 54a ustawy zmienianej w art. 2, z art. 33a ustawy zmienianej w art. 3 oraz z art. 25 ust. 5 i 6 ustawy zmienianej w art. 4, świadczenia te i ich powiększenie wypłaca się za okres od dnia 1 lipca 2024 r.

Art. 6. Prawo do renty wdowiej przysługuje od dnia nabycia prawa do pozostających w zbiegu świadczeń wymienionych w art. 95a ustawy zmienianej w art. 1, w art. 54 ust. 1b, 1c i 3 ustawy zmienianej w art. 2, w art. 33a ustawy zmienianej w art. 3 oraz w art. 25 ust. 5 i 6 ustawy zmienianej w art. 4, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy i nie wcześniej niż od dnia złożenia wniosku o ustalenie prawa do tych świadczeń i ich powiększanie zgodnie z art. 95a ustawy zmienianej w art. 1, w art. 54 ust. 1b, 1c i 3 ustawy zmienianej w art. 2, w art. 33a ustawy zmienianej w art. 3 oraz w art. 25 ust. 5 i 6 ustawy zmienianej w art. 4, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 2.

Art. 7. Wysokość renty wdowiej ustalonej na podstawie przepisów ustawy nie może przekroczyć dwóipółkrotności miesięcznej przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ostatnio ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2024 r., z wyjątkiem art. 5 ust. 1, który wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel ustawy

W obowiązującym stanie prawnym w przypadku zbiegu prawa do kilku świadczeń emerytalno-rentowych obowiązuje zasada wypłaty jednego świadczenia. Osoba uprawniona do kilku takich świadczeń może dokonać wyboru, które z dwóch możliwych świadczeń chce otrzymywać, a jeśli samodzielnie nie podejmie takiej decyzji, z mocy prawa właściwy organ będzie wypłacał jej świadczenie wyższe. Wyjątek od tej zasady przewiduje jedynie ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. 2022.2189 t.j.). Zakłada ona, że w przypadku zbiegu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz prawa do emerytury wypłaca się jedno świadczenie w całości, a drugie w połowie. W takiej sytuacji osoba pobierająca te świadczenia nie ma już jednak prawa osiągnięcia dochodów ze źródeł podlegających obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

W wielu państwach Unii Europejskiej obowiązują odmienne reguły zbiegu prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych. Przykładowo: w Republice Czeskiej osoba uprawniona ma prawo do wyższego świadczenia w całości oraz do 50% drugiego świadczenia. W Republice Federalnej Niemiec prawo dopuszcza możliwość łączenia świadczeń, ale w przypadku gdy ich łączna wysokość przekracza ustalony limit, świadczenie obniża się o 40% tego przekroczenia. Podobna zasada funkcjonuje także we Włoszech, gdzie obniżka wynosi 50% świadczenia, ale kwota limitu do którego nie następuje obniżanie świadczenia jest ponad trzy razy wyższa niż w Niemczech.

Obecnie obowiązujące reguły zbiegu prawa do kilku świadczeń emerytalno-rentowych są uznawane przez wielu ekspertów z zakresu ubezpieczeń społecznych za niesprawiedliwe i wadliwe. Szczególne zastrzeżenia budzi fakt, że osoba, która przez wiele lat płaciła składki na swoje ubezpieczenie i nabyła prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, a następnie z powodu śmierci współmałżonka uzyskała także prawo do renty rodzinnej, musi wybierać między dwoma świadczeniami. Brak jest uzasadnienia dlaczego osoba uprawniona do świadczeń ponosić ma negatywne konsekwencje z racji na śmierć współmałżonka - jak jest w obecnym systemie. Do tego sprowadza się bowiem fakt, że zmuszona jest ona zrezygnować z korzyści wynikających z racji na składki wpłacane przez kilkadziesiąt lat jej pracy.

Należy podkreślić, że między małżonkami istnieje trwała więź ekonomiczna, która stanowi element wspólnego pożycia. Przejawem tej więzi jest w szczególności prowadzenie przez małżeństwo wspólnego gospodarstwa domowego, które obejmuje m.in. współfinansowanie bieżących kosztów z nim związanych (np. czynszu za mieszkanie, opłat za media, opłat za usługi komunalne). Koszty te uzależnione są nie tylko od liczby domowników, ale także innych okoliczności, jak choćby położenie i powierzchnia zajmowanego domu lub mieszkania czy liczba i charakter posiadanych urządzeń technicznych. Oznacza to w szczególności, że w przypadku śmierci jednego z małżonków, spadek bieżących kosztów związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego nie następuje z reguły o połowę, ale w znacznie mniejszym stopniu. Co więcej – obecny stan prawny godzi szczególnie w te małżeństwa, w których jedno z małżonków jest przewlekłe chore, a drugie się nim opiekuje. Sytuacja ta w przypadku seniorów nie należy do rzadkości. W takiej sytuacji śmierć jednego z współmałżonków może skutkować wręcz koniecznością ponoszenia dodatkowych nakładów np. na opiekuna. Stanowi to dodatkowy argument na rzecz proponowanych rozwiązań.

Obecnie obowiązujące reguły zbiegu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, zakładając konieczność dokonania wyboru między własnym świadczeniem a rentą rodzinną po zmarłym małżonku, powodują więc wdowa lub wdowiec musi pokryć z jednego świadczenia koszty prowadzenia gospodarstwa domowego, które dotychczas finansowane były z dwóch świadczeń oraz potencjalne koszty opieki, wynikające ze śmierci współmałżonka – opiekuna.

Taki stan rzeczy przekłada się na ograniczenie możliwości zaspokajania swoich potrzeb przez emerytów i rencistów oraz obniżenie jakości ich życia. Celem projektowanej ustawy jest rozwiązanie tego problemu.

2. Dotychczasowy stan prawny a projektowane rozwiązanie

Projekt przewiduje wprowadzenie nowej reguły zbiegu prawa do nabytej z tytułu bycia wdową lub wdowcem renty rodzinnej, wojskowej renty rodzinnej, policyjnej renty rodzinnej lub renty rodzinnej z ubezpieczenia społecznego rolników z innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi.

Zgodnie z projektem w razie zbiegu przysługującego z tytułu bycia wdową lub wdowcem prawa do renty rodzinnej, wojskowej renty rodzinnej, policyjnej renty rodzinnej lub renty rodzinnej z ubezpieczenia społecznego rolników, oraz do emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty

rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej, osobie uprawnionej wypłaca się rentę wdowią w jednym z jej dwóch wariantów, zależnie od jej wyboru. Pierwszy wariant zakłada, że osobie uprawnionej przysługuje renta rodzinna po zmarłym małżonku powiększona o 60% przysługującej jej emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej. Drugi wariant zakłada natomiast, że osobie uprawnionej wypłaca się przysługującą jej emeryturę, emeryturę rolniczą, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, rentę z tytułu niezdolności do pracy, wojskową rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką, powiększoną o 60% renty rodzinnej po zmarłym małżonku.

Celem projektu jest ochrona przed negatywnymi ekonomicznymi skutkami gospodarstw domowych emerytów i rencistów wskutek śmierci małżonka. Problem ten, to co do zasady nie dotyczy osób pobierających najwyższe świadczenia emerytalno-rentowe. Dlatego też w projekcie przewidziany został maksymalny limit wysokości kwoty przyznawanej wskutek wprowadzenia nowych rozwiązań. Bez względu na wysokość własnego świadczenia emerytalno-rentowego, które przysługuje wdowie lub wdowcowi, oraz renty rodzinnej po zmarłym małżonku, zgodnie z założeniami projektu renta wdowia nie może przekroczyć dwuipółkrotności miesięcznej kwoty przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ostatnio ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Projekt zakłada, że to świadczeniobiorca musi dokonać wyboru, które świadczenie ma otrzymywać w całości, a które w 60%. Z tego względu, ustawa nakłada na organy rentowe (ZUS i KRUS) oraz emerytalne (obsługujące świadczenia dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych) obowiązek poinformowania wszystkich świadczeniobiorców o nowych przepisach i wynikających z nich nowych możliwościach.

Prawo do renty wdowiej, w projektowanej regulacji, przysługuje wszystkim osobom, które nabyły prawo do renty rodzinnej (wojskowej renty rodzinnej, policyjnej renty rodzinnej) i świadczeń emerytalno-rentowych pozostających z nią w zbiegu przed wejściem ustawy, oraz tym osobom, które nabędą je po rozpoczęciu obowiązywania ustawy.

Projekt przewiduje wejście w życie ustawy z dniem 1 lipca 2024 r.

3. Skutki proponowanych rozwiązań

Wejście w życie projektu wywoła pozytywne skutki społeczne. Zwiększy możliwości zaspokojenia, za pomocą świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, ubezpieczenia społecznego rolników oraz zaopatrzenia emerytalno-rentowego żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych – potrzeb ich beneficjentów. Dzięki projektowanym rozwiązaniom poprawie ulegnie sytuacja materialna osób, które wcześniej utraciły osobę najbliższą, a w związku z tym, część dochodów w gospodarstwie domowym, co jest szczególnie odczuwalne ze względu na rosnące koszty utrzymania oraz ponoszenie stałych kosztów utrzymania. W ten sposób zaproponowane rozwiązanie przyczyni się do ograniczenia poziomu wykluczenia osób starszych, w szczególności kobiet, a tym samym ograniczą negatywne zjawisko społeczne.

Wejście w życie ustawy spowoduje wzrost wydatków po stronie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz budżetu państwa oraz na dotacje z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz do Funduszu Emerytalno-Rentowego. Skutki finansowe wejścia w życie projektowanych rozwiązań należy ocenić na kwotę 14 mld zł rocznie w skali roku.

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt nie przewiduje upoważnień do wydawania aktów wykonawczych.

Projektowana ustawa nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

Wejście w życie projektowanej ustawy nie wpłynie na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Warszawa, 5 kwietnia 2024 r.

BEOS-WPEiM-746/24

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

DS. 14.0. 14.0. 2024
5.04. 2024

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Joanna Borowiak)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę: ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ (art. 1 projektu); ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin² (art. 2 projektu); ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników³ (art. 3 projektu); ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych⁴ (art. 4 projektu).

Nowelizacja wprowadza pojęcie renty wdowiej, które dotyczy określenia nowych reguł w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej nabytej z tytułu bycia wdową lub wdowcem oraz prawa do emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, ze zm.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1100.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 90.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2189.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. ... 505-WP.020.99. 2. 2024

Data wpływu ... 08.04.2024

inwalidzkiej. Zgodnie z proponowaną ustawą w przypadku zbiegu wymienionych wyżej świadczeń osobie będzie wypłacana, zależnie od jej wyboru:

1) przysługująca jej renta rodzinna, powiększona o 60% emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo

2) przysługująca jej emerytura, emerytura rolnicza, emerytura wojskowa, emerytura policyjna, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, renta z tytułu niezdolności do pracy, renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy, wojskowa renta inwalidzka albo policyjna renta inwalidzka powiększona o 60% renty rodzinnej.

Na podstawie projektu wysokość renty wdowiej nie będzie mogła przekroczyć dwuipółkrotności miesięcznej przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ostatnio ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 7 projektu).

Proponowana ustawa ma wejść w życie 1 lipca 2024 r., z wyjątkiem art. 5 ust. 1, który wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (art. 8 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

W prawie Unii Europejskiej w dziedzinie świadczeń emerytalnych należy wskazać rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego⁵ oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego⁶. Rozporządzenia te nie regulują zagadnienia będącego przedmiotem proponowanej ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Kwestie, o których mowa w projekcie ustawy, nie stanowią materii regulacji prawa UE.

⁵ Dz. Urz. UE L 166 z 30.4.2004, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 5, s. 72, ze zm.

⁶ Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, s. 1, ze zm.

4. Konkluzja

Przedmiot poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Konrad Kuszel

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślak

Warszawa, 5 kwietnia 2024 r.

BEOS-WPEiM-747/24

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

PROJEKT
DS. 1120.140.2024(2)
Data wpływu 5.04.2024

Opinia

w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Joanna Borowiak) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 regulaminu Sejmu

Projekt przewiduje zmianę: ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ (art. 1 projektu); ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin² (art. 2 projektu); ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników³ (art. 3 projektu); ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych⁴ (art. 4 projektu).

Nowelizacja wprowadza pojęcie renty wdowiej, które dotyczy określenia nowych reguł w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej nabytej z tytułu bycia wdową lub wdowcem oraz prawa do emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej. Zgodnie z proponowaną ustawą w przypadku zbiegu wymienionych wyżej świadczeń osobie będzie wypłacana, zależnie od jej wyboru:

1) przysługująca jej renta rodzinna, powiększona o 60% emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo

2) przysługująca jej emerytura, emerytura rolnicza, emerytura wojskowa, emerytura policyjna, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, ze zm.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1100.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 90.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2189.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. 505-WP.020.99.9.2024

Data wpływu 08.04.2024

kompensacyjne, renta z tytułu niezdolności do pracy, renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy, wojskowa renta inwalidzka albo policyjna renta inwalidzka powiększona o 60% renty rodzinnej.

Na podstawie projektu wysokość renty wdowiej nie będzie mogła przekroczyć dwuipółkrotności miesięcznej przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ostatnio ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (art. 7 projektu).

Projekt ustawy nie zawiera przepisów, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej **nie stanowi projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Konrad Kuszel

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślak

Warszawa, 8 kwietnia 2024 r.

BEOS-WP/WOSR-748/24

Pan Minister
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS. 1700.40.2024
Data wpływu 9.04.2024

Ocena skutków regulacji
zawartej w poselskim projekcie ustawy o zmianie niektórych ustaw
w celu wprowadzenia renty wdowiej
(przed nadaniem numeru druku)¹

I. Jaki problem jest rozwiązywany?

W projekcie proponuje się dokonanie zmian przepisów dotyczących tzw. zbiegu uprawnień do różnych świadczeń przewidzianych w wielu ustawach z zakresu szeroko pojętego zabezpieczenia społecznego. W obowiązującym stanie prawnym w przypadku zbiegu prawa do świadczeń obowiązuje zasada wypłaty jednego świadczenia. Nieliczne wyjątki są głównie związane z założeniem kapitałowego finansowania części niektórych emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, szczególną rolą świadczeń lub źródłem ich finansowania².

¹ Projekt ustawy znajduje się w wykazie projektów wniesionych, którym nie został nadany jeszcze numer druku sejmowego. Numer w wykazie: SH-020-95/24. Przedstawiciel wnioskodawcy: pos. Joanna Borowiak.

² Art. 95 ust. 2 i art. 96 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, ze zm.); art. 54 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1100). Zob. art. 26 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2189).

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SP5-WP 020 95 10.2024
Data wpływu 09.04.2024

Projektodawcy wskazują, że „zastrzeżenia budzi fakt, że osoba, która przez wiele lat płaciła składki na swoje ubezpieczenie i nabyła prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, a następnie z powodu śmierci współmałżonka uzyskała także prawo do renty rodzinnej, musi wybierać między dwoma świadczeniami”. Zdaniem projektodawców dokonując wyboru osoba uprawniona ponosi negatywne konsekwencje śmierci współmałżonka. W ich opinii w przypadku śmierci małżonka spadek bieżących kosztów związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego jest mniejszy niż połowa dotychczasowych kosztów ponoszonych w ramach ekonomicznej więzi małżonków. Śmierć małżonka sprawującego opiekę nad ciężko chorym współmałżonkiem może wywołać konieczność ponoszenia dodatkowych nakładów, np. na opiekuna. Wdowa lub wdowiec musi pokryć z jednego świadczenia koszty prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potencjalne koszty opieki, które dotychczas były finansowane z dwóch świadczeń. Według uzasadnienia projektu: „Taki stan rzeczy przekłada się na ograniczenie możliwości zaspokajania swoich potrzeb przez emerytów i rencistów oraz obniżenie jakości ich życia”.

II. Rekomendowane rozwiązanie (w tym planowane narzędzia interwencji) i oczekiwany efekt

Zaproponowane rozwiązanie polega na zmianie fundamentalnych, utrwalonych zasad dotyczących zbiegu uprawnień z różnych rodzajów ubezpieczeń społecznych i z różnych systemów zabezpieczenia społecznego w Polsce. Nie przedstawiono uzasadnienia wyboru tego rozwiązania spośród innych możliwych rozwiązań przeciwdziałających ograniczeniu możliwości zaspokajania potrzeb wdów lub wdowców uprawnionych do świadczeń emerytalnych lub rentowych³.

Projekt proponuje wprowadzenie nowych zasad rozstrzygania zbiegu prawa do nabytej z tytułu bycia wdową lub wdowcem renty rodzinnej, wojskowej renty rodzinnej, policyjnej renty rodzinnej lub renty rodzinnej z ubezpieczenia społecznego rolników z innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi. W tym celu proponuje się zmianę następujących ustaw:

³ Np. poprzez świadczenia z pomocy społecznej lub przysługujące w formule świadczeń uzupełniających (zob. ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji; Dz. U. z 2024 r. poz. 256; ustawa z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym; Dz. U. z 2022 r. poz. 1051).

- z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, ze zm.); dalej jako: ustawa o emeryturach i rentach z FUS;
- z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1100); dalej jako: ustawa o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin;
- z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90); dalej jako: ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników;
- z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2189); dalej jako: ustawa o ubezpieczeniu wypadkowym.

Dokonanie zmian w powyższych ustawach będzie oddziaływać na świadczenia przyznawane na podstawie innych aktów prawnych, takich jak:

- ustawa z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 242);
- ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1280);
- ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1999);
- ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 245).

Proponowane zmiany polegają na rozszerzeniu zakresu wyjątków od zasady wypłaty danej osobie jednego przysługującego jej świadczenia. W wyniku przyjęcia proponowanych zmian reguły, które do tej pory były wyjątkami, staną się zasadą, a zasada ogólna będzie wyjątkiem.

W przypadku ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma to oznaczać (projektowany art. 95a ustawy), że osobie uprawnionej do renty rodzinnej oraz do emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej,

świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę rodzinną, powiększoną o 60% emerytury, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo
- 2) przysługującą emeryturę, emeryturę rolniczą, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rentę z tytułu niezdolności do pracy, wojskową rentę inwalidzką, rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy albo policyjną rentę inwalidzką, powiększoną o 60% renty inwalidzkiej (renta wdowia).

W ustawie o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin przyjęto, że zmiana będzie polegała na tym, że osobie uprawnionej do renty rodzinnej przewidzianej tą ustawą oraz do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę rodzinną, powiększoną o 60% emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej albo
- 2) przysługującą emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emeryturę rolniczą, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rentę z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, rentę rolniczą z tytułu niezdolności

do pracy, wojskową rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką, powiększoną o 60% renty rodzinnej (renta wdowia).

W projektowanej zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przewidziano, że osobie uprawnionej do renty rodzinnej z ubezpieczenia rolniczego oraz do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo do policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę rodzinną z ubezpieczenia, powiększoną o 60% emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury rolniczej, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renty rolniczej inwalidzkiej z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo
- 2) przysługującą emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emeryturę rolniczą, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, świadczenie przedemerytalne, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rentę z tytułu niezdolności do pracy z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, wojskową rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką, powiększoną o 60% renty rodzinnej (renta wdowia).

W projektowanej zmianie ustawy o ubezpieczeniu wypadkowym przewiduje się, że osobie uprawnionej do renty z ubezpieczenia wypadkowego z tytułu niezdolności do pracy oraz do renty rodzinnej na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, jeśli prawa do niej nabyła z tytułu bycia wdową albo wdowcem pozostałym po osobie wskazanej w tych przepisach, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę z tytułu niezdolności do pracy, powiększoną o 60% renty rodzinnej, albo
- 2) przysługującą rentę rodzinną powiększoną o 60% renty z tytułu niezdolności do pracy (renta wdowia).

Natomiast osobie uprawnionej do renty rodzinnej z ubezpieczenia wypadkowego, jeśli prawo do niej nabyła z tytułu bycia wdową lub wdowcem pozostałym po osobie wskazanej w tych przepisach, oraz do przysługującej na podstawie odrębnych przepisów renty z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę rodzinną, powiększoną o 60% przysługującej na podstawie odrębnych przepisów, renty z tytułu niezdolności do pracy, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej, albo
- 2) przysługującą na podstawie odrębnych przepisów rentę z tytułu niezdolności do pracy wojskowej, rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką powiększoną o 60% renty rodzinnej (renta wdowia).

Należy podkreślić, że zgodnie z zaprojektowanymi przepisami art. 95a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 54 ust. 1c ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin oraz art. 33a ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników emerytura, której 60% ma być wypłacanie niezależnie od przysługującej renty rodzinnej („emerytura, o której mowa w ust 1 pkt 1”), dla osoby pobierającej okresową emeryturę kapitałową stanowi sumę 50% przysługującej jej emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i 50% przysługującej jej okresowej emerytury kapitałowej. Oznacza to, że dla wdów w wieku między sześćdziesiątym a sześćdziesiątym piątym rokiem życia pobierających emeryturę z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w ramach FUS wartość przysługujących im świadczeń będzie znacząco niższa niż dla osób, które są uprawnione do innego rodzaju świadczeń, w tym przysługujących przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, na przykład do emerytury wojskowej albo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. W tym zakresie dla osób objętych powszechnym ubezpieczeniem społecznym w ZUS projekt przewiduje znacząco mniej korzystne reguły niż dla pozostałych objętych projektowanymi zmianami (w rzeczywistości 30%, a nie 60% świadczeń emerytalnych), prowadzące do przyznania im niższej sumy przysługujących świadczeń lub pośrednio wywierających wpływ na wybór wypłaty całości emerytury i 60% renty rodzinnej. W uzasadnieniu projektu nie przedstawiono wyjaśnienia takiego rozwiązania.

Zgodnie z art. 7 zaprojektowanej ustawy nowelizującej wysokość renty wdowiej ustalonej na podstawie przepisów ustawy nie może przekroczyć 2,5 krotności miesięcznej przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ostatnio ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Z przepisu tego wynika, że projekt ma na celu wprowadzenie prawa do pobierania łącznej kwoty świadczeń znacząco przekraczającej wysokość przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Oznacza to więc, że koncepcja nazywana rentą wdowią ma rzeczywiście, zgodnie z uzasadnieniem projektu, służyć podtrzymaniu ponadprzeciętnego poziomu życia niektórych gospodarstw domowych emerytów i rencistów. Nie zmierza ona do ochrony emerytów i rencistów przed ubóstwem. W kontekście tego przepisu niejasne może być, co oznacza pojęcie „renta wdowia” używane w projekcie. W zaproponowanych przepisach zmieniających poszczególne ustawy może ono oznaczać łączną sumę wszystkich przysługujących danej osobie świadczeń albo jedynie niektóre z tych świadczeń, czyli te przy których znajduje się nawias zawierający słowa „renta wdowia”. Poza tą niejasnością legislacyjną należy również wskazać, że przedmiotowy przepis nie ma charakteru przejściowego. Mimo to nie wprowadzono go do poszczególnych ustaw regulujących przyznawanie świadczeń, lecz wpisano do ustawy je nowelizującej.

W projekcie przewidziano również przepisy przejściowe. Prawo do renty wdowiej ma przysługiwać od dnia nabycia prawa do pozostających w zbiegu świadczeń wymienionych w odpowiednich przepisach, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie ustawy i nie wcześniej niż od dnia złożenia wniosku o ustalenie prawa do tych świadczeń i ich powiększanie zgodnie z zaprojektowanymi przepisami. W terminie miesiąca „od dnia wejścia w życie przepisu” organy rentowe i organy emerytalne mają poinformować osoby pobierające świadczenia o obowiązujących od dnia wejścia w życie ustawy warunkach pobierania świadczeń przez osoby uprawnione do renty rodzinnej oraz innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym.

Przyjęcie projektu doprowadzi do podwyższenia świadczeń wypłacanych wielu osobom nie tylko w ramach ubezpieczeń społecznych, lecz również poza tymi

systemami, stosunkowo w najmniejszym stopniu niektórym wdowom pobierającym okresowe emerytury kapitałowe w ramach powszechnych ubezpieczeń społecznych. Zmiany dotyczą świadczeń finansowanych z różnych źródeł i o różnych przesłankach ich przyznawania, w tym przysługujących przed osiągnięciem wieku emerytalnego. W projekcie nie przewidziano szczególnych zmian dotyczących zasad finansowania świadczeń, reguł ustalania wysokości świadczeń po osobach zmarłych wiele lat temu (np. zmiany regulacji prawnej, waloryzacje) oraz zmiany wyboru dokonanego przez uprawnionych.

Projekt był przedmiotem:

- Opinii w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Joanna Borowiak) z 5 kwietnia 2024 r. (BEOS-WPEiM-746/24) oraz
- Opinii w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Joanna Borowiak) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 regulaminu Sejmu z 5 kwietnia 2024 r. (BEOS-WPEiM-747/24).

Ponadto w odniesieniu do wcześniej złożonego obywatelskiego projektu zmierzającego do wprowadzenia do polskiego systemu zabezpieczenia społecznego problematyki renty wdowiej została przygotowana Opinia prawna dotycząca obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (druk nr 32) przygotowanej przez BEOS w dniu 21 marca 2024 r. (BEOS-WP-425/24).

III. Jak problem został rozwiązany w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE?

Poniżej omówiono zagraniczne uregulowania, które można uznać za ekwiwalent przedstawionej w projekcie ustawy nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej z tytułu bycia wdową lub wdowcem z innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi. Omówiono rozwiązania, które przewidują możliwość otrzymywania renty

wdowiej (rodzinnej) i łączenia jej z dochodami własnymi wdowy lub wdowca z tytułu emerytury lub renty (w zakres opracowania nie wchodzi zatem np. regulacje przewidujące rentę rodzinną przysługującą zarówno małżonkom, jak i dzieciom, ani regulacje przewidujące świadczenie rentowe dla wdów i wdowców, którego nie można łączyć z innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi).

W Austrii pozostały przy życiu małżonek otrzymuje rentę w wysokości od 0% do 60% (w zależności od innych dochodów) emerytury lub renty inwalidzkiej, do której zmarły był lub byłby uprawniony. Jeśli łączna suma obniżonej renty rodzinnej i własnego dochodu osoby pozostałej przy życiu jest niższa niż 2 220,47 euro (2023 r.) miesięcznie, maksymalnie 60% renty osoby zmarłej jest przyznawane do momentu, gdy łączny dochód osiągnie 2 220,47 euro (2023 r.). Ograniczenie to nie ma zastosowania, jeśli z małżeństwa urodziło się dziecko, wdowa była w ciąży w chwili śmierci współmałżonka lub małżonek jest niepełnosprawny. Osoby, których dochód lub dochód wyrównawczy (np. emerytura, zasiłek chorobowy lub macierzyński, zasiłek dla bezrobotnych) przekracza dwukrotność maksymalnej podstawy wymiaru składek (8 460 euro miesięcznie), nie otrzymują renty wdowiej. Renta jest wypłacana czternastokrotnie w ciągu roku, a kwietniowe i październikowe świadczenie zawiera dodatek. Renta wdowia nie ma ograniczenia czasowego, ale jest wypłacana tylko przez 30 miesięcy, jeśli pozostały przy życiu małżonek ma mniej niż 35 lat (wyjątek: jeśli małżeństwo trwało co najmniej 10 lat), lub małżeństwo zostało zawarte po rozpoczęciu pobierania renty lub po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego (wyjątek: określony minimalny czas trwania małżeństwa). Prawo do renty rodzinnej przysługuje nie tylko wdowom i wdowcom, ale także zarejestrowanym partnerom.

W Bułgarii dodatek do emerytury lub renty (*вдовешка добавка*) po zmarłym małżonku przysługuje emerytom i rencistom, którzy są małżonkami zmarłej osoby. Dodatek ten wynosi 26,5% emerytury lub łącznej sumy emerytur otrzymywanych przez zmarłego małżonka⁴. Jeśli zmarła osoba nie otrzymywała emerytury, dodatek jest obliczany na podstawie wysokości emerytury, którą otrzymywałaby, gdyby żyła. Dodatek ten nie przysługuje w przypadku otrzymywania renty rodzinnej.

⁴ *Национален Осигурителен Институт*, <https://www.nssi.bg/fizicheski-lica/pensii-bg/dobavki-kym-pensiite/dobavka-ot-pensiyata-ili-sbora-ot-pensiite/>.

W Czechach zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu emerytalnym⁵ renta wdowia przysługuje przez okres jednego roku od śmierci współmałżonka. Ustawa przewiduje jednak szereg wyjątków wydłużających czas otrzymywania renty, które związane są z opieką nad niepełnosprawnym dzieckiem, niesamodzielnym rodzicem zmarłego czy niepełnosprawnością pozostałego przy życiu małżonka. W przypadku gdy jednocześnie spełnione są przesłanki do otrzymywania emerytury lub renty oraz do renty wdowiej to wyższe świadczenie wypłacane jest w pełni, zaś niższe w 50%.

W Hiszpanii renta wdowia jest przewidziana jako instrument zabezpieczenia dla osób, które nie posiadają własnego dochodu. Przepisy dopuszczają jednak łączenie renty wdowiej z własnymi dochodami pod warunkiem, że łączna kwota świadczeń nie przekroczy 3 058,81 euro miesięcznie, tj. 42 823,34 euro rocznie (2023 r.)⁶.

Na Litwie przewiduje się rentę z tytułu bycia wdową lub wdowcem (*našlių pensija*)⁷. Do renty z tytułu bycia wdową lub wdowcem ma prawo małżonek lub małżonka osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, albo spełniała warunki do ich uzyskania. Do renty z tytułu bycia wdową lub wdowcem ma prawo wdowa lub wdowiec, jeżeli: osiągnął wiek emerytalny, niezależnie od wieku w chwili śmierci małżonka lub małżonki; był niezdolny do pracy w chwili śmierci małżonka lub małżonki, lub stał się niezdolny do pracy nie później niż 5 lat od jego lub jej śmierci (ten termin nie ma zastosowania, jeżeli wdowa lub wdowiec wychowywał dziecko osoby zmarłej w chwili uznania za niezdolnego do pracy). Prawo do renty z tytułu bycia wdową lub wdowcem obowiązuje do czasu ponownego zawarcia związku małżeńskiego przez wdowę lub wdowca. Wysokość świadczenia jest indeksowana wskaźnikiem wzrostu funduszu wynagrodzeń i od 1 stycznia br. wynosi 38,23 euro miesięcznie. W przypadku zbiegu prawa do renty z tytułu bycia wdową lub wdowcem z innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi, wypłaca się wszystkie przysługujące świadczenia.

⁵ Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>.

⁶ Instituto BBVA de Pensiones, <https://www.jubilaciondefuturo.es/es/blog/es-posible-cobrar-una-pension-de-jubilacion-y-una-pension-de-viudedad-al-mismo-tiempo.html>.

⁷ European Commission. Employment, Social Affairs & Inclusion. Lithuania - Widow's/widower's and orphans' pensions, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1119&langId=en&intPagId=4667>; I am a widow/widower, <https://www.sodra.lt/en/benefits/information-for-residents/i-want-to-receive-a-pension/i-am-a-widowwidower>;

Social insurance pensions for widows, widowers and orphans, <https://socmin.lrv.lt/en/activities/social-insurance-1/social-insurance-benefits/social-insurance-pensions-for-widows-widowers-and-orphans/>.

W Niemczech kwestie dotyczące renty wdowiej (renty dla wdów i wdowców – *Witwen- und Witwerrente*) uregulowano głównie w § 65 VII księgi kodeksu socjalnego (*Siebttes Buch Sozialgesetzbuch, SGB VII*) dotyczącym ustawowego ubezpieczenia wypadkowego (*Gesetzliche Unfallversicherung*)⁸. Wdowy i wdowcy (a także osoby pozostające w sformalizowanym związku partnerskim) po osobach ubezpieczonych w niemieckim systemie emerytalnym i wykazujących się co najmniej 5-letnim okresem składkowym, mają prawo do renty wdowiej (*Witwenrente*)⁹.

Tak zwaną dużą rentę wdowią otrzymują wdowy/wdowcy, którzy nie zawarli kolejnego związku małżeńskiego, wychowują własne dziecko lub dziecko zmarłego, będące w wieku poniżej 18 lat (jeżeli dziecko jest niepełnosprawne lub niesamodzielne, rentę tę otrzymuje się niezależnie od wieku dziecka), sami skończyli 45 lat i 11 miesięcy (od roku 2029 będzie to 47 lat) lub są (częściowo lub całkowicie) niezdolni do pracy. Kluczowe w wyliczaniu dużej renty wdowiej są zgromadzone przez zmarłego składki emerytalne lub wysokość pobieranej przez niego emerytury. Wdowiec lub wdowa otrzymuje co do zasady 55% emerytury ubezpieczonego jako dużą rentę wdowią. Prawo do renty wdowiej wygasa, jeśli żyjący małżonek otrzymuje świadczenie w ramach tzw. podziału emerytury¹⁰. W przypadku osób mających także własne dochody (np. pracujących, pobierających własną emeryturę), przy wyliczaniu renty wdowiej uwzględnia się także ich dochód własny. Dochód ten zalicza się na poczet renty wdowiej powyżej kwoty tzw. limitu zarobków dodatkowych. Limit ten wynosi 992,64 euro od 1 lipca 2023 r. do 30 czerwca 2024 r. (i jest corocznie aktualizowany). Jeżeli wdowa lub wdowiec otrzymuje np. wynagrodzenie, to zostanie jej (jemu) potrącone 40% świadczenia. Jeśli posiada dochody z wynajmu, zazwyczaj odliczane jest 25%. Nie jest rozliczany dochód, który ustawowo nie jest brany pod uwagę (np. świadczenia na dzieci). Obniżenie następuje proporcjonalnie do uzyskiwanych innych dochodów, aż do osiągnięcia tzw. renty zerowej, która oznacza,

⁸ https://www.buzer.de/65_SGB_VII.htm.

⁹ Jeśli jednak małżeństwo zostało zawarte mniej niż rok przed śmiercią małżonka/małżonki, renta nie zostanie przyznana, chyba że zmarły małżonek zginął w wypadku lub można wykazać, że małżeństwo nie zostało zawarte w celu uzyskania renty wdowiej.

¹⁰ Małżonkowie i zarejestrowani partnerzy życiowi mają możliwość równego podziału swoich uprawnień emerytalnych od chwili zawarcia małżeństwa lub związku partnerskiego. Partner posiadający wyższe uprawnienia emerytalne przekazuje część swoich uprawnień partnerowi, którego uprawnienia są niższe. W efekcie ustawowe uprawnienia emerytalne nabyte w trakcie małżeństwa lub związku partnerskiego pozostają takie same. Ten podział oparty na partnerstwie nazywa się podziałem emerytur.

że wdowiec/wdowa nie mają uprawnień do otrzymywania renty po zmarłym małżonku/małżonce. Wdowcy lub wdowy, którzy już przeszli na emeryturę mają możliwość ponownego przeliczenia swoich dochodów i otrzymania renty po zmarłym współmałżonku.

Na Słowacji¹¹ wysokość renty wdowiej wynosi 60% kwoty świadczenia zmarłego małżonka, do której był lub byłby uprawniony w dniu śmierci. Pełną rentę wdowią otrzymują wyłącznie osoby, które nie mają innego dochodu. W przypadku zbiegu prawa do renty wdowiej i własnych świadczeń, pozostającemu przy życiu małżonkowi wypłacane jest 100% wyższego świadczenia i 50% niższego.

W Słowenii¹² renta wdowia wynosi 70% emerytury, do której ubezpieczony był uprawniony w dniu śmierci. Jeśli wdowa lub wdowiec mają prawo do własnej renty, przysługuje im 15% renty wdowiej. Łączna suma obu emerytur nie może przekroczyć kwoty emerytury mierzonej od najwyższej podstawy emerytury za 40 lat pracy uprawniającej do emerytury.

Na Węgrzech¹³ renta wdowia jest tymczasowa, zazwyczaj przyznawana na okres jednego roku od śmierci współmałżonka. Jeśli wdowa (wdowiec) opiekuje się dzieckiem, które ma mniej niż 18 miesięcy lub dziecko jest niepełnosprawne, tymczasowa renta wdowia (wdowca) jest przyznawana do ukończenia przez dziecko 3. roku życia. Po upływie tego okresu stała renta wdowia przysługuje, jeśli dana osoba osiągnęła wiek emerytalny lub jest uznawana za osobę niezdolną do pracy lub opiekuje się co najmniej dwiema sierotami (lub sierotą z niepełnosprawnością lub trwałą chorobą), które są dziećmi zmarłego i mieszkają w tym samym gospodarstwie domowym. Ta stała renta przysługuje również, jeśli jedna z powyższych sytuacji wystąpi w ciągu 10 lat od śmierci osoby zmarłej. Renta wdowia wynosi 60% kwoty świadczeń, które zmarły otrzymywał lub do których byłby uprawniony, jeśli pozostający przy życiu małżonek również ma prawo do renty lub emerytury.

IV. Podmioty, na które oddziałuje projekt

¹¹ *Ako požiadať o vdovský dôchodok*, <https://www.socpoist.sk/kto-som/dochodca/ziadatel-o-dochodok/ako-poziadat-o-vdovsky-dochodok>.

¹² *European Commission*, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1128&langId=en&intPageId=4781>.

¹³ *MagyarAllamkincstar*, <https://www.allamkincstar.gov.hu/nyugdij/hozzatartozoi-ellatasok/az-ozvegyi-nyugdij>.

Proponowane w przedłożonym projekcie zmiany będą oddziaływać na wiele podmiotów, w tym przede wszystkim na:

- wdowy i wdowców w wieku 50 lat i więcej (2,66 mln osób¹⁴), czyli osoby uprawnione do otrzymywania świadczenia rentowego po zmarłym współmałżonku¹⁵ (obecnie w postaci renty rodzinnej, w projektowanym stanie prawnym — renty wdowiej); osoby te będą miały prawo do połączenia własnych świadczeń emerytalno-rentowych i tych, które przysługiwały zmarłemu współmałżonkowi; rozwiązanie to znacznie zwiększy miesięczny dochód rozporządzalny tych osób;
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) — do organów emerytalno-rentowych będzie należał obowiązek poinformowania świadczeniobiorców o zmianie sposobu naliczania świadczeń w przypadku ich zbiegu oraz obowiązek przeliczenia i wypłaty połączonego świadczenia;
- Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Finansów — na tych organach będzie ciążyła konieczność dokonania przesunięć środków budżetowych, tak aby zapewnić płynną wypłatę połączonych świadczeń.

V. Informacje o zakresie, czasie trwania i wynikach konsultacji

Projekt nie był poddawany konsultacjom społecznym.

¹⁴ *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Raport z wstępnych wyników*, Warszawa 2022,

https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6494/6/1/1/raport_zawierajacy_wstepne_wyniki_nsp_2021._publikacja_w_formacie_pdf.pdf, s. 85.

¹⁵ Zgodnie z art. 70 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do renty rodzinnej z uwagi na śmierć współmałżonka uprawnione są: 1. osoby, które w chwili śmierci współmałżonka osiągnęły wiek 50 lat lub były niezdolne do pracy; 2. osoby, które wychowują co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym współmałżonku, które nie osiągnęło 16 lat (jeżeli kształci się w szkole – 18 lat), lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej; 3. osoby, która osiągnęły wiek 50 lat lub stały się niezdolne do pracy po śmierci współmałżonka, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w poprzednim punkcie; 4. współmałżonek rozwiedziony lub owdowiały, który do dnia śmierci współmałżonka nie pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia powyższych warunków miał w dniu śmierci współmałżonka prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową. Ponadto, osoba owdowiała niespełniająca powyższych warunków, niemająca niezbędnych źródeł utrzymania, ma prawo do okresowej renty rodzinnej przez okres jednego roku od chwili śmierci męża lub przez okres uczestniczenia w zorganizowanym szkoleniu zawodowym (nie dłużej jednak niż przez 2 lata od chwili śmierci współmałżonka).

VI. Wpływ na sektor finansów publicznych

Projektodawcy szacują koszt wdrożenia proponowanych zmian na 14 mld zł rocznie. W uzasadnieniu projektu nie zawarto jednak informacji, na jakiej podstawie obliczono tę kwotę.

Analiza skutków finansowych innego projektu ustawy dotyczącego renty wdowiej¹⁶ (bardziej zachowawczego, zakładającego doliczanie drugiego świadczenia na poziomie 50%, a nie 60% jak w opiniowanym projekcie) pokazała, że koszty wprowadzenia tak istotnych zmian w naliczaniu świadczeń mogą być zdecydowanie wyższe. Centrum Analiz Ekonomicznych przeprowadziło symulację zmiany sytuacji materialnej zamężnych kobiet w wieku 65 lat lub więcej po śmierci ich współmałżonka¹⁷. W przypadku renty wdowiej stanowiącej połączenie jednego całego świadczenia i 50% drugiego koszty oszacowano na poziomie 24,1 mld zł rocznie¹⁸. W przypadku rozwiązania proponowanego w opiniowanym projekcie (+60% drugiego świadczenia) koszty byłyby proporcjonalnie wyższe.

Warto przy tym zaznaczyć, że wspomniana symulacja dotyczyła kosztów wypłaty przyznawanych w przyszłości rent wdowich, podczas gdy w całościowych skutkach finansowych opiniowanego projektu należałoby również uwzględnić koszt podwyższenia (zgodnie z nowymi zasadami przeliczania) już przyznanych rent rodzinnych¹⁹ oraz koszt przyznania i wypłaty świadczeń osobom, które dotychczas — pomimo posiadania uprawnienia do renty rodzinnej — nie pobierały jej. Przysługująca im emerytura była bowiem wyższa niż renta rodzinna wyliczona na obecnych zasadach.

¹⁶ Obywatelski projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (druk sejmowy nr 32), <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/4F40E7DDC092FEFEC1258A6D0066A5FD/%24File/32.pdf>.

¹⁷ Symulację oparto na danych pochodzących z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych 2021: <https://stat.gov.pl/badania-statystyczne/badania-ankietowe/badania-spoeczne/badanie-budzetow-gospodarstw-domowych-bbgd/>.

¹⁸ Zob. M. Myck, A. Król, M. Oczkowska, *Renta wdowia: konsekwencje proponowanych zmian w systemie wsparcia wdów i wdowców*, Komentarz CenEA 27/02/2024, https://cenea.org.pl/wp-content/uploads/2024/02/komentarz_cenea_renta_wdowia_27022024.pdf, s. 4.

¹⁹ Według danych Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuariatnych ZUS, w 2022 roku rentę rodzinną wdowią pobierało 1,05 mln osób. Zdecydowaną większość uprawnionych do tego typu świadczenia stanowiły kobiety — 96%.

Dodatkowo, w wyliczeniach należałoby uwzględnić prognozy demograficzne, zakładające stały wzrost udziału osób starszych w populacji Polski²⁰ (czyli także wzrost liczby beneficjentów projektowanego świadczenia), oraz stały wzrost kwoty przeciętnych świadczeń²¹, który również warunkuje roczny koszt projektowanej renty wdowiej. Najlepszym rozwiązaniem byłoby więc przeprowadzenie analizy skutków finansowych proponowanej koncepcji w perspektywie np. dziesięcioletniej, tak aby uwzględnić wpływ wszystkich zmiennych na ogólny koszt wprowadzenia świadczenia. Szczególnie, że koszt projektowanych zmian będzie stanowił istotną część dotacji na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS) zawartej w planie wydatków budżetowych ZUS (w 2024 roku określonej na poziomie 72,7 mld zł²²).

W skutkach finansowych projektowanych zmian należy również uwzględnić koszty administracyjne, które poniesie ZUS i KRUS w wyniku realizacji obowiązku informacyjnego zawartego w projekcie oraz w związku z dodatkową obsługą wniosków o ponowne przeliczenie świadczeń.

Należy również zauważyć, że w uzasadnieniu projektu ustawy projektodawcy nie wskazali źródła finansowania proponowanych przez siebie zmian²³. Z uwagi na znaczny koszt, który może generować przedstawiona propozycja, należałoby precyzyjnie określić, czy nastąpią w tym celu jakieś przesunięcia w budżecie (czy dotacja na FUS zostanie zwiększona, jeżeli tak — to skąd będą pochodziły środki na to zwiększenie), czy może wskazane zostanie alternatywne źródło finansowania tego

²⁰ N. Chinowski, *Polskie społeczeństwo się starzeje – to zła wiadomość. Ale są i dobre informacje*, 24.12.2023 r., <https://forsal.pl/gospodarka/demografia/artykuly/9389272,polskie-spoleczenstwo-sie-starzeje-to-zla-wiadomosc-ale-sa-i-dobre-informacje.html>.

²¹ Wysokość emerytur i rent rośnie z roku na rok (w latach 2015-2023 wzrost ten wyniósł 57,6%, a patrząc szerzej i wliczając trzynastą i czternastą emeryturę — wzrost sięgnął 68,6%), ale stosunek wysokości tych świadczeń do wysokości przeciętnego wynagrodzenia systematycznie spada. W 2015 roku przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych stanowiła 63,7% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, a w 2022 r. wskaźnik ten spadł do poziomu 53,7% (jeszcze gorzej wygląda ta relacja w przypadku rent czy emerytur rolniczych). Zob. *Przeciętna emerytura mocno w górę. O tym ZUS się jednak nie zająknął*, 09.10.2023 r., <https://www.money.pl/emerytury/przecietna-emerytura-mocno-w-gore-tak-wzrosly-emerytury-za-rzadow-pis-6950199169436288a.html>. Zob. *Sytuacja osób starszych w Polsce w 2022 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, Białystok 2023, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/osoby-starsze/osoby-starsze/sytuacja-osob-starszych-w-polsce-w-2022-roku,2,5.html>, s. 33.

²² Część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ustawie budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 roku, Dz. U. z 2024 r. poz. 122.

²³ Zgodnie z art. 34 ust. 2 pkt 5 Regulaminu Sejmu, wnioskodawca w uzasadnieniu do projektu ustawy powinien wskazać źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego - *Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej*, M. P. z 2022 r. poz. 990 ze zm.

projektu (np. w postaci podwyższenia składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe). Jest to szczególnie istotne i pilne z uwagi na proponowany przez projektodawców termin wprowadzenia zmian — jeszcze w tym roku kalendarzowym.

VII. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Projektodawcy słusznie zauważają, że strata współmałżonka znacząco wpływa na pogorszenie się sytuacji finansowej osób starszych. Analiza sytuacji finansowej gospodarstw domowych prowadzonych przez osoby w wieku 60 lat i więcej pokazuje, że w 2022 roku udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym seniorów żyjących w gospodarstwach dwuosobowych kształtował się na poziomie 67,8%, podczas gdy w jednoosobowych gospodarstwach prowadzonych przez osoby starsze miesięczne wydatki stanowiły aż 81,1% przeciętnego dochodu²⁴.

Projektowane wyższe kwoty świadczeń spowodują wzrost dochodu rozporządzalnego osób owdowiałych²⁵, wśród których większość stanowią kobiety doświadczające zjawiskiem luki emerytalnej²⁶ i w większości pobierające świadczenia najniższej wysokości (według danych ZUS, aż 42,5% emerytek pobiera świadczenia w najniższej wysokości — do 2 400 zł²⁷). Wzrost dochodu może mieć również

²⁴ Zob. więcej I. Bień, *Opinia dotycząca obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej* (druk sejmowy nr 32), nr zlecenia 425/24.

²⁵ Główne źródło utrzymania gospodarstw domowych składających się wyłącznie z osób starszych stanowią dochody z emerytur i rent (80,2% dochodu rozporządzalnego na jedną osobę w 2022 r.). Pozostałą część stanowią dochody z pracy najemnej (10,4% dochodu rozporządzalnego osób starszych), inne świadczenia społeczne (4,1%) oraz dochody z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym (2,7%) – *Sytuacja osób starszych...*, op. cit., s. 31.

²⁶ Według danych Eurostatu luka emerytalna w Polsce systematycznie spada i osiąga wartości zdecydowanie poniżej średniej unijnej. W 2022 roku, dla grupy wiekowej 65 lat i więcej wynosiła ona 15,6% (przy średniej unijnej na poziomie 26%) — *Gender pension gap by age group — EU-SILC survey*, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_pnp13/default/table?lang=en. Zob. również A. Wejdner, *Analiza różnic w wysokości emerytur kobiet i mężczyzn oraz ich konsekwencji dla systemu emerytalnego i społeczeństwa w Polsce*, „Kobieta i Biznes”, 2022, <https://econjournals.sgh.waw.pl/KiB/article/download/3527/3152/>.

²⁷ *Struktura wysokości świadczeń wypłacanych przez ZUS po waloryzacji w marcu 2023 r.*, Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych ZUS, Warszawa 2023 r., <https://www.zus.pl/documents/10182/39637/Struktura+wysoko%C5%9Bci+%C5%9Bwiadcze%C5%84+wyp%C5%82acanych+przez+ZUS+po+waloryzacji+w+marcu+2023+r..pdf/80f7bf78-09b8-4489-d9ff-be8b8895ddeb?t=1697111858608>, s. 6-7.

przełożenie na większe wydatki konsumpcyjne i ogólną zmianę struktury wydatków w gospodarstwach prowadzonych przez te osoby.

Możliwość łączenia świadczeń może także wpłynąć pośrednio na ograniczenie liczby beneficjentów pomocy społecznej — osoby owdowiałe pobierające rentę wdowią w nowej formule będą przekraczały progi dochodowe i stracą uprawnienia do dodatkowego wsparcia²⁸.

Warto także podkreślić, że renta wdowia w nowej formule będzie dostępna dla wszystkich osób dotychczas uprawnionych do renty rodzinnej wdowiej, a więc również dla tych, które znajdują się w górnej części rozkładu dochodów i wśród których ryzyko ubóstwa po śmierci współmałżonka jest stosunkowo niskie nawet bez zmiany systemu wsparcia²⁹.

Co więcej, szacuje się, że wprowadzenie systemu umożliwiającego łączenie świadczeń sprawi, że większość dodatkowych środków trafi właśnie do tej zamożniejszej grupy, a więc w efekcie zwiększy dysproporcje dochodowe między różnymi grupami świadczeniobiorców.

Projektodawcy przewidują co prawda górną granicę kwotową, której nie może przekroczyć renta wdowia (dwuipółkrotność miesięcznej kwoty przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, czyli w 2024 roku będzie to poziom 8 279 zł³⁰), ale wydaje się, że jest ona na tyle wysoko ustanowiona, że nie ograniczy znacząco opisywanego zjawiska³¹.

Koncepcja zaprezentowana w projekcie dotyczy ograniczonej grupy świadczeniobiorców i nie stanowi odpowiedzi na szersze problemy systemu

²⁸ W 2022 r. z zasiłków stałych skorzystało 75,6 tys. osób w wieku 60 lat i więcej, z czego większość to seniorzy samotnie gospodarujący (87%). Wartość tychże zasiłków wyniosła 391,5 mln zł, z czego niemal 95% trafiło do seniorów samotnie gospodarujących - *Sytuacja osób starszych...*, op. cit., s. 35.

²⁹ M. Myck, A. Król, M. Oczkowska, *Renta wdowia...*, op. cit., s. 1.

³⁰ W 2023 roku przeciętna wypłata emerytury realizowanej przez ZUS wyniosła 3 311,61 zł — *Struktura wysokości świadczeń...*, op. cit., s. 22.

³¹ Warto jednocześnie zaznaczyć, że bezpośredni adresaci projektowanych zmian nie są grupą najbardziej zagrożoną ubóstwem i wykluczeniem — zasięg ubóstwa wśród emerytów jest niższy niż wśród osób pracujących i paradoksalnie, w gorszej sytuacji znajdują się emeryci mieszkający w rodzinach wielopokoleniowych, a nie gospodarujący samodzielnie — K. Bech-Wysocka, J. Tyrowicz, *Ubogi jak emeryt? Jak zmieniło się ubóstwo w Polsce i co nas czeka w przyszłości*, <https://grape.org.pl/ubostwo>.

emerytalnego w Polsce, ale w pewnym zakresie będzie przeciwdziałała postępującemu zjawisku ubożenia osób starszych³².

VIII. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

Projekt nie przewiduje wprowadzenia nowych obciążeń regulacyjnych lub obowiązków informacyjnych obciążających podmioty prywatne. W terminie miesiąca „od dnia wejścia w życie przepisu” organy rentowe i organy emerytalne mają poinformować osoby pobierające świadczenia o obowiązujących od dnia wejścia w życie ustawy warunkach pobierania świadczeń przez osoby uprawnione do renty rodzinnej oraz innego świadczenia o charakterze emerytalnym lub rentowym.

IX. Wpływ na rynek pracy

Możliwość pobierania zdecydowanie wyższej niż renta rodzinna renty wdowiej może wpływać negatywnie na aktywność zawodową osób w wieku poprodukcyjnym³³ i w efekcie potęgować problemy z podażą pracy³⁴. Jednak z uwagi na fakt, że ewentualny wzrost świadczenia będzie dotyczył jedynie części świadczeniobiorców, wpływ ten nie powinien być znaczny.

³² Ubożenie osób starszych wynika głównie ze spadku realnej wartości świadczeń powodowanego m.in.: wydłużaniem się średniej długości trwania życia, coraz bardziej niekorzystnym stosunkiem osób w wieku produkcyjnym do tych w wieku poprodukcyjnym czy wzrostem odsetka świadczeniobiorców pobierających najniższe emerytury nowosystemowe – Zob. Ł. Guza, *GUS pokazał nowe tablice dla emerytów. Będą niższe świadczenia*, 27.03.2023 r., <https://businessinsider.com.pl/prawo/tablice-trwania-zycia-2023-gus-pokazal-kluczowe-dane-emerytury-beda-nizsze/36wk9v8>. Zob. I. Bień, *Starzenie się zasobów pracy w Polsce*, Analizy BAS, nr 1 (156), 14 lutego 2024 r., [https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/FA64C714F4962F46C1258AC40042C474/\\$file/Analizy%20BAS%20156.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/FA64C714F4962F46C1258AC40042C474/$file/Analizy%20BAS%20156.pdf). Zob. G. J. Leśniak, *Szybko rośnie liczba osób otrzymujących emerytury poniżej ustawowego limitu*, 25.04.2023 r., <https://www.prawo.pl/kadry/emerytury-nowosystemowe-nizsze-niz-najnizsza-emerytura,520990.html>. Zob. *Emerytury nowosystemowe wypłacone w grudniu 2022 r. w wysokości niższej niż wysokość najniższej emerytury (tj. niższej niż 1 338,44 zł)*, Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatycznych ZUS, Warszawa 2023 r., <https://www.zus.pl/documents/10182/2564874/E+ni%C5%BCsze+niz+najni%C5%BCsze+XII+2022.pd/bdb684e3-e4f8-c732-f0fb-5fcf30ca291c?t=1677580536426>.

³³ P. Skwirowski, *Przymus ekonomiczny zmusza emerytów do pracy*, 21.03.2023 r., <https://www.rp.pl/praca/art38161811-przymus-ekonomiczny-zmusza-emerytow-do-pracy>.

³⁴ K. Saczuk, *Uwagi o spadku podaży pracy w Polsce*, *Studia Demograficzne*, 1(77) 2020, <https://econjournals.sgh.waw.pl/SD/article/view/2524/2316>.

X. Wpływ na pozostałe obszary

Najistotniejszym skutkiem społecznym projektowanego rozwiązania będzie zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego osób starszych pozostających w związku małżeńskim, które mogą owdowieć i tym samym zostać postawione przed koniecznością samodzielnego gospodarowania.

Z drugiej strony wdrożenie projektowanych przepisów może wpłynąć negatywnie na poczucie sprawiedliwości społecznej. Powiązanie wysokości świadczeń ze stanem cywilnym świadczeniobiorców może być postrzegane jako przejaw dyskryminacji³⁵. Osoby samotne, które nigdy nie były zamężne/żonate albo są rozwiedzione lub żyją w nieformalnych związkach — pomimo odprowadzania podobnych składek i znalezienia się w podobnej sytuacji życiowej — nie otrzymają dodatkowego wsparcia.

Koncepcja wprowadzenia renty wdowiej spotyka się z dużym poparciem społecznym³⁶ i jest wspierana w różnych formach przez większość środowisk politycznych³⁷. Wydaje się jednak, że w publicznej debacie nad tą koncepcją pomijane są ewentualne negatywne skutki finansowe, gospodarcze i społeczne proponowanego rozwiązania. Biorąc pod uwagę m.in. analizy ekonomiczne, demograficzne, dotyczące ubóstwa różnych grup społecznych czy sytuacji systemu emerytalnego (teraz i w przyszłości), efektywność proponowanego rozwiązania może być poddawana w wątpliwość.

³⁵ Projektowane rozwiązanie może stać w sprzeczności z zasadą równego traktowania ubezpieczonych zawartą w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1230), która przewiduje wymóg równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. W tym kontekście można przywołać również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 22 czerwca 1999 r. (sygn. akt K 5/99) w którym uznano, że "wysokość świadczeń nie powinna nadmiernie odbiegać od wkładu ubezpieczonego w tworzenie funduszu ubezpieczeń społecznych" – Zob. Ł. Guza, *Renty wdowie dyskryminują samotnych? Rząd ma problem*, 15.02.2024 r., <https://businessinsider.com.pl/prawo/praca/renty-wdowie-dyskryminuja-samotnych-rzad-ma-problem/e9bemfh>.

³⁶ G. Osiecki, T. Żółciak, *Pomysł Donalda Tuska popiera 68 proc. zwolenników... PiS. SONDAŻ dla DGP i RMF FM*, 24.05.2023 r., <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/8721733,pomysl-donald-tuska-pis-babciowe-800-plus-sondaz.html>.

³⁷ *Sprawozdanie stenograficzne z 5. posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 7 lutego 2024 r. (pierwszy dzień obrad)*, Warszawa 2024 r., https://orka2.sejm.gov.pl/StenolInter10.nsf/0/FCBB3E6FA72045C2C1258ABC007D889B/%24File/05_a_ksiadzka.pdf, s. 27-50.

XI. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Ustawa ma wejść w życie z dniem 1 lipca 2024 r., z wyjątkiem art. 5 ust. 1, który ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

XII. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projektodawcy nie wskazują sposobu ani terminu ewaluacji.

Autorzy:

Dorota Dzienisiuk (pkt I, II, V, VIII, XI, XII)
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

dr Izabela Bień (pkt IV, VI, VII, IX, X)
specjalista ds. społecznych
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

dr Marta Karkowska, Kaja Krawczyk, Łukasz Żołądek (pkt III)
specjaliści w Wydziale Oceny Skutków Regulacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

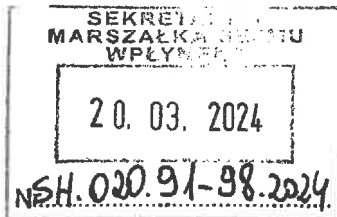
Ziemowit Cieślak

Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość

Warszawa, dnia 20 marca 2024 r.

Łukasz Schreiber
Posel na Sejm RP

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Informuję Pana Marszałka, że wyrażam poparcie dla złożonych do Laski Marszałkowskiej w dniu 19 marca 2024 roku:

1. *Projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych,*
2. *Projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez przedsiębiorców będących osobami fizycznymi,*
3. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług,*
4. *Projekt ustawy o wsparciu państwa dla rodziców powracających na rynek pracy,*
5. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,*
6. *Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej,*
7. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych,*
8. *Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw.*

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-UP. 020.100.4.2024

Data wpływu 20.03.2024

SPS-UP. 020.101.4.2024

SPS-UP. 020.96.4.2024

SPS-UP. 020.98.4.2024

SPS-UP. 020.95.4.2024

SPS-UP. 020.97.4.2024

SPS-UP. 020.94.4.2024

SPS-UP. 020.99.4.2024

Łukasz Schreiber

Posel na Sejm RP

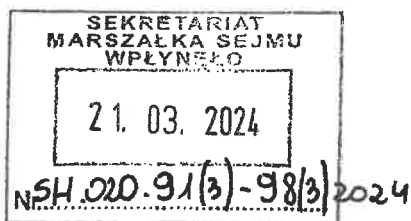

Prawo i Sprawiedliwość

Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość

Warszawa, dnia 21 marca 2024 r.

Waldemar Buda
Posel na Sejm RP

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Informuję Pana Marszałka, że wyrażam poparcie dla złożonych do Laski Marszałkowskiej w dniu 19 marca 2024 roku:

1. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych,*
2. *Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w zakresie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez przedsiębiorców będących osobami fizycznymi,*
3. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług,*
4. *Projekt ustawy o wsparciu państwa dla rodziców powracających na rynek pracy,*
5. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,*
6. *Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej,*
7. *Projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych,*
8. *Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw.*

Waldemar Buda

Posel na Sejm RP

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SP5-4P.020.94-101.5.2024

Data wpływu 22.03.2024

**Niezależny Samorządny Związek Zawodowy
Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa
ZARZĄD GŁÓWNY**

02 - 520 Warszawa
ul. Wiśniowa 50
REGON: 013041871

tel.: 22 640 80 23; 22 640 82 67
fax. 22 849 82 30
NIP: 521-28-94-909

Warszawa, 16 kwietnia 2024 roku.

L.dz. ZG/97/2024

SEKRETARIAT ZŁOY SZEPANKO
L.dz. DS. 1804.127.2024
Data wpływu 18.04.2024

Sz. Pan
Dariusz Salomończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

W odpowiedzi na pismo nr SPS-WP.020.99.6.2024 z dnia 22 marca 2024 roku dotyczące zaopiniowania poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Joanna Borowiak) Zarząd Główny Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa nie zgłasza uwag.

Z wyrazami szacunku

22 640 80 23
ZARZĄD GŁÓWNY
Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego
Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa
[Signature]
Dariusz Salomończyk

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.99.12.2024

Data wpływu 19.04.2024r.

Wykonano w 4 egz.

1. Adresat.
2. Do wiadomości: Maria Ejchart – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości
3. Do wiadomości: Arkadiusz Myrcha – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości
4. a/a

Warszawa, 17 kwietnia 2024r.

Członek Zarządu
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

991100.0230.28.2024.KR

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

CELESTANIA FLORESZEFANIS
Licz. DS. 1801. 126. 2024
Data wpływu 18.04.2024

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na przekazane w dniu 22 marca 2024r. pismo, znak: SPS-WP.020.99.6.2024, dotyczące poselskiego projektu *ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej*, w załączeniu przekazuję stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przygotowane przez Departament Legislacyjno-Prawny w oparciu o opinie odpowiednich departamentów merytorycznych.

Z wyrazami szacunku

Mariusz Jedynak

Elektronicznie podpisany przez Mariusz
Jedynak
Data: 2024.04.17 13:20:34 +02'00'

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
Licz. SPS-WP. 020.99.11. 2024
Data wpływu 19.04.2024

Warszawa, 17 kwietnia 2024 r.

Departament Legislacyjno-Prawny

991100.0230.28.2024

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej

Po analizie przedłożonego do opinii projektu ustawy przedstawiamy uwagi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

1. do art. 1 pkt 1 projektu

Projektowane nowe brzmienie art. 95 ust. 3, tj. „przepis art. 95a stosuje się także w razie zbiegu u jednej osoby prawa do renty rodzinnej z prawem do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego”, rozszerza katalog świadczeń, dla których można ustalić zbieg świadczeń w postaci tzw. renty wdowiej o zasiłki i świadczenia przedemerytalne. Zakład zauważa, że w proponowanej formie, następuje usunięcie z obrotu prawnego podstawowej regulacji dotyczącej zasad ustalania zbiegu u jednej osoby prawa do renty rodzinnej (należnej szerszemu gronu uprawnionych członków rodziny zmarłego, nie tylko wdowom i wdowcom) z prawem do zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego.

Zakład sugeruje rozważenie powrotu do aktualnego brzmienia ust. 3 w art. 95 ustawy emerytalnej.

2. do art. 1 pkt 2 projektu

Projektowany art. 95a ustawy emerytalnej zakłada, że osobie uprawnionej do świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym oraz do renty rodzinnej, w zależności od jej wyboru sprecyzowanego we wniosku, będzie przysługiwała wypłata:

- świadczenia emerytalno-rentowego i 60% renty rodzinnej, albo
- renty rodzinnej i 60% świadczenia emerytalno-rentowego.

Przepis nie określa organu właściwego do ustalania i wypłacania świadczeń w zbiegu. Jego brzmienie może sugerować, że skoro przepis ten dotyczy renty rodzinnej wypłacanej przez Zakład, w przypadku wyboru wariantu wskazanego w projektowanym art. 95a ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Zakład przejmie wypłatę emerytur i rent wskazanych w tym przepisie, a więc np. emerytury wojskowej czy policyjnej i będzie je

wypłacał w określonej wysokości wraz z rentą rodzinną. Nie określono także zasad rozliczania świadczeń oraz zasad współpracy między organami emerytalnymi.

Zakład rekomenduje, aby każdy organ emerytalny nadal wypłacał swoje świadczenie wchodzące w skład „świadczeń w zbiegu”. Jednocześnie projektowane przepisy powinny zapewniać, aby każdy z tych organów mógł pozyskać informacje z innego organu emerytalnego, w celu ustalenia, czy przysługuje wypłata świadczenia w zbiegu ze świadczeniem z innego organu. W tym celu niezbędne jest wprowadzenie odpowiedniego zapisu w zakresie utworzenia interfejsu wymiany danych o wysokości wypłacanych świadczeń pomiędzy organami emerytalnymi.

Ponadto należy zauważyć, że projektowany art. 95a ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS posługuje się niezdefiniowanymi w ustawie emerytalnej terminami, np. wojskowa czy policyjna renta inwalidzka.

W przepisie tym pominięto też:

- zasiłek przedemerytalny, wymieniony w art. 95 ust. 3 ustawy emerytalnej,
- emeryturę pomostową,
- rentę szkoleniową jako formę renty z tytułu niezdolności do pracy,
- rentę rodzinną, o której mowa w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz rentę rodzinną przyznaną na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

Ponadto zachodzą wątpliwości, czy projektowany art. 95a ustawy emerytalnej będzie miał zastosowanie do:

- emerytury lub renty przyznanej przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 82 ustawy emerytalnej,
- świadczenia honorowego przyznanego w związku ukończeniem wieku 100 lat.

3. do art. 2 projektu

Projektowany przepis reguluje sytuację, w której osoba uprawniona do renty rodzinnej na podstawie ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin jest jednocześnie uprawniona do wymienionego w nim świadczenia emerytalno-rentowego. Przepis ten nie zawiera natomiast regulacji dotyczącej organu właściwego do wypłaty świadczeń w zbiegu.

4. do art. 4 projektu

Przepis reguluje zasady ustalania zbiegu dla osoby uprawnionej do:

- renty z ubezpieczenia wypadkowego z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinnej przyznanej na podstawie odrębnych przepisów,
- renty rodzinnej z ubezpieczenia wypadkowego i świadczeń wskazanych w tym przepisie.

Przepis ten nie odnosi się natomiast do:

- rent przyznanych na podstawie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy wypadkowej, wymienionych w art. 61 ustawy wypadkowej,

- zbiegu świadczeń dla osoby uprawnionej do renty rodzinnej z ubezpieczenia wypadkowego oraz renty z tytułu niezdolności do pracy także z ubezpieczenia wypadkowego.

Projekt nie zawiera również regulacji dotyczącej osób uprawnionych do rent na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

W projekcie nie wprowadzono także regulacji dotyczącej szczególnych rozwiązań przyjętych w art. 26 ustawy wypadkowej, ze szczególnym uwzględnieniem ust. 1a tego przepisu.

5. do art. 5 projektu

Regulacja zawarta w art. 5 projektu ustawy nakłada na Zakład obowiązek poinformowania osób pobierających świadczenia, w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie tego przepisu, o nowych warunkach pobierania świadczeń przez osoby uprawnione do renty rodzinnej oraz do innego świadczenia. Z treści przepisu wynika, że powyższa informacja ma być wysłana do wszystkich osób pobierających świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Przepis ten wymaga doprecyzowania poprzez wskazanie, że odnosi się do świadczeń o charakterze emerytalno-rentowym wymienionych w projektowanej ustawie, np. w projektowanym art. 95a ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Niezależnie od powyższego należy także podnieść, że ustalenie świadczeń w zbiegu w terminie przypadającym po wypłaceniu dodatkowego rocznego świadczenia (tzw. trzynastej emerytury) oraz kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia (tzw. czternastej emerytury) za okres poprzedzający wypłatę tego świadczenia, może spowodować konieczność ponownego ustalenia prawa do tego świadczenia, a w przypadku czternastej emerytury – również jego wysokości.

6. do art. 7 projektu

Z analizy projektowanego art. 7 ustawy nie wynika, w jaki sposób postąpić, gdy wysokość świadczeń ustalonych w zbiegu przekroczy ustaloną graniczną wartość. Zakład proponuje, aby tę kwestię rozstrzygała projektowana regulacja, stanowiąca o tym, które świadczenie wypłacane w zbiegu podlega obniżeniu do 250% kwoty przeciętnej emerytury, jeśli kwota świadczeń w zbiegu przekracza wskazany próg. Rekomendujemy, aby odpowiedniemu zmniejszeniu podlegało to świadczenie, które – wedle wyboru świadczeniobiorcy - będzie wypłacane w niepełnej wysokości (tj. 60% pełnej kwoty świadczenia).

Ponadto konieczne jest wprowadzenie w projektowanej ustawie regulacji rozstrzygającej, czy pobierane dodatki do świadczeń, które byłyby wypłacane w zbiegu podlegałyby uwzględnieniu przy ustalaniu czy kwota świadczeń wypłacanych w zbiegu nie przekracza progu 250% przeciętnej emerytury.

7. do art. 8 projektu

Proponowaną datę wejścia w życie ustawy należy zweryfikować, zapewniając odpowiednie vacatio legis dla projektowanych zmian z uwzględnieniem możliwości realizacji wszystkich założeń projektu. W celu wdrożenia projektowanych regulacji, konieczne jest daleko idące dostosowanie systemów informatycznych (KSI ZUS) wspomagających obsługę świadczeń zarówno w zakresie algorytmów, jak i wydawanych decyzji.

Dotyczy to nie tylko kwestii podjęcia wypłaty świadczeń w zbiegu określonym w projektowanym art. 95a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale również wpływu tego zbiegu na inne wypłacane świadczenia, w tym na świadczenia o charakterze jednorazowym wypłacane raz w roku, tj. trzynastą i czternastą emeryturę.

Biorąc pod uwagę także konieczność przeprowadzenia postępowania przetargowego w celu wyłonienia wykonawcy prac, minimalny okres na przygotowanie przez Zakład systemów informatycznych nie może być krótszy niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy w Dzienniku Ustaw.

8. do uzasadnienia projektu

Projektodawca w uzasadnieniu wskazuje, że wejście w życie ustawy spowoduje wzrost wydatków po stronie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz budżetu państwa oraz na dotacje budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz do Funduszu Emerytalno-Rentowego. Skutki finansowe wejścia w życie projektowanych rozwiązań oszacowane na kwotę 14 mld zł rocznie.

Należy zauważyć, że skutki finansowe przedstawione przez wnioskodawcę w uzasadnieniu są znacząco niższe od tych których można się spodziewać. Przy racjonalnych założeniach, szacuje się, że proponowane zmiany przepisów spowodują istotne zwiększenie rocznych wydatków FUS na świadczenia. W pierwszym roku obowiązywania proponowanych zmian (2025 r.) wzrost wydatków w kwotach zdyskontowanych inflacją na 2023 r. (w cenach stałych z 2023 r.) wyniesie od 26,3 do 35,0 mld zł.

Przy analogicznych założeniach łączne skutki finansowe dla FUS w okresie 10 lat od wejścia w życie proponowanych zmian przepisów (tj. analogicznie jak w OSR) w kwotach zdyskontowanych inflacją na 2023 r. (w cenach stałych z 2023 r.) w latach 2025-2034 wyniosłyby od 306,5 do 408,6 mld zł.

9. uwagi ogólne:

1) Przedmiotowy projekt określa jedynie ogólne zasady dotyczące ustalania świadczeń w zbiegu, natomiast nie przewiduje szczegółowych regulacji związanych z wypłatą tych świadczeń w zbiegu, np. w zakresie ustalania kwoty maksymalnego zmniejszenia w związku z osiąganiem przychodu. Powstają tym samym wątpliwości odnośnie przykładowo wskazanych kwestii:

- w jaki sposób należy ustalać kwotę maksymalnego zmniejszenia w przypadku, gdy osoba uprawniona do 60% np. renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w zbiegu z pełną rentą rodzinną osiąga przychód w wysokości przekraczającej 70% przeciętnego wynagrodzenia, nie wyższej 130% tego wynagrodzenia – obowiązujące przepisy dotyczące świadczeń ustalanych w pełnej wysokości (art. 104 ust. 8 ustawy emerytalnej) dotyczą zmniejszenia świadczenia przysługującego w pełnej wysokości,
- w jaki sposób należy ustalać kwotę maksymalnego zmniejszenia w przypadku, gdy osoba uprawniona do 60% wieloosobowej renty rodzinnej w zbiegu z pełnym świadczeniem emerytalno-rentowym osiąga przychód w wysokości przekraczającej 70% przeciętnego wynagrodzenia, nie wyższej niż 130% tego wynagrodzenia – obowiązujące przepisy dotyczą ustalania proporcji tego zmniejszenia w stosunku do liczby osób uprawnionych do renty rodzinnej, a więc do pełnej kwoty „części” renty (art. 105 ust. 2 ustawy emerytalnej),

- w jaki sposób należy ustalać kwotę maksymalnego zmniejszenia w przypadku, gdy osoba uprawniona do 60% świadczenia (zasiłku) przedemerytalnego w zbiegu z pełnym świadczeniem emerytalno-rentowym osiąga przychód w wysokości przekraczającej 25% przeciętnego wynagrodzenia, nie wyższej niż 70% tego wynagrodzenia – przepis art. 5 ust. 1 i 4 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych odnosi się do zmniejszenia świadczenia w pełnej wysokości.
- 2) Rozwiązania omawianego projektu ustawy zmierzają do wprowadzenia kolejnego wyjątku od zasady wypłaty wyłącznie jednego świadczenia – wyższego lub wybranego przez klienta (regulowanego przez art. 95 ustawy emerytalnej). Z uwagi na to, że projekt, w obecnym brzmieniu, nie zakłada tworzenia nowego rodzaju świadczenia w postaci „renty wdowiej”, proponujemy usunięcie sformułowania „renta wdowia” z tytułu oraz z treści projektowanej ustawy.
- 3) Zakład zgłasza potrzebę wprowadzenia w okresie przejściowym następującym po wejściu w życie projektowanej ustawy (np. w okresie 6 miesięcy) wydłużonego okresu (co najmniej 60- dniowego od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej dla wydania decyzji) na rozpatrzenie wniosków osób zainteresowanych wypłatą świadczeń w zbiegu na zasadach określonych w projektowanej ustawie. W związku z projektowanymi zapisami należy spodziewać się znacznie zwiększonego wpływu wniosków, zarówno od osób, które mają już ustalone prawo do zbiegających się świadczeń, z których jedno było dotychczas zawieszone, jak również od osób, które np. dotychczas pobierały rentę rodzinną, a nie miały ustalonego prawa do świadczenia z tytułu własnego ubezpieczenia.
- 4) Zakład postuluje konieczność umieszczenia w projektowanej ustawie dodatkowych regulacji, które wyjaśniłyby, jak ustalić zbieg świadczeń w sytuacji zbiegu renty rodzinnej z już ustalonym zbiegiem do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową na podstawie przepisów ustawy wypadkowej. Projektowany przepis powinien rozstrzygać czy w takiej sytuacji będzie przysługiwała wypłata:
- świadczenia emerytalno-rentowego (100% już ustalonego zbiegu) i 60% renty rodzinnej, albo
 - 100% renty rodzinnej i 60% już ustalonego zbiegu świadczeń emerytalno-rentowych.
- 5) Projekt ustawy nie zawiera regulacji dotyczących kwot wolnych od egzekucji i potrąceń. Z uwagi na to, że ze świadczeń określonych w ustawie emerytalnej – po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – podlegają potrąceniu należności w określonych w ustawie granicach, istotne jest ustalenie, od jakiego świadczenia będzie ustalana kwota wolna od potrąceń i egzekucji (czy od świadczenia korzystniejszego czy od łącznej sumy ustalonych świadczeń w zbiegu).
- 6) Zgłaszamy również propozycję szczegółowego uregulowania sytuacji, gdy wdowa/ wdowiec może stać się uprawniony do drugiej/ kolejnej renty rodzinnej w przypadku powtórnego małżeństwa. W tej kwestii powstają wątpliwości, czy wdowa/ wdowiec w momencie zawarcia związku małżeńskiego:

- powinien utracić prawo do dotychczasowego zbiegu świadczeń,
 - będzie miał prawo do ustalenia nowego zbiegu świadczeń po śmierci małżonka.
- 7) Zakład zauważa, że wejście w życie projektowanych regulacji w określonych przypadkach spowoduje sytuację utraty prawa do dodatkowych świadczeń z chwilą ustalenia wypłaty świadczeń w zbiegu np. utratę prawa do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji czy prawa do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego.
- 8) W związku z zaprojektowanym ustaleniem świadczeń w zbiegu w art. 95a ustawy emerytalnej oraz określonym limitem wysokości tzw. renty wdowiej w art. 7 ustawy zmieniającej, proponujemy rozważenie tematu limitu obowiązującego dla zbiegu renty socjalnej z rentą rodzinną. Zgodnie z obecną regulacją, dla zbiegu tych świadczeń obowiązuje limit w wysokości 200% najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Po wprowadzeniu art. 95a ustawy emerytalnej osoby pobierające rentę socjalną w zbiegu z rentą rodzinną będą *de facto* traktowane mniej korzystnie od świadczeniobiorców uprawnionych np. do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, szczególnie w sytuacji, gdy renta rodzinna będzie wysokim świadczeniem.
- 9) Zakład proponuje uzupełnienie zapisów projektowanej ustawy o regulacje w zakresie:
- składania wniosków o ustalenie wypłaty świadczeń w zbiegu w ramach wprowadzanych regulacji wyłącznie elektronicznie oraz dokumentów załączanych do wniosku w formie skanu,
 - automatycznej wymiany danych dotyczących wysokości świadczeń i każdorazowej zmiany tej wysokości (data obowiązywania zmiany, kwota świadczenia po zmianie) pomiędzy organami rentowymi dla potrzeb ustalenia i wypłaty „świadczeń w zbiegu”,
 - rozliczania świadczeń pomiędzy organami rentowymi w przypadku wystąpienia ewentualnych nadpłat z tytułu przeliczania świadczeń lub ponownego ustalenia wysokości świadczeń.
- 10) Z projektu wynika, że przypadku świadczeń wypłacanych w zbiegu na podstawie art. 95a ustawy emerytalnej, będzie przysługiwać prawo do podwyższenia do kwoty najniższego świadczenia na zasadach określonych w art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej, także w sytuacjach takich, gdy np. osoba jest uprawniona do kwoty emerytury wynoszącej 5000 PLN oraz jest uprawniona do renty rodzinnej dla wdowy/wdowca, która na podstawie art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej została podwyższona do kwoty najniższej renty rodzinnej. W takich sytuacjach zbiegu świadczeń z art. 95a ustawy emerytalnej, prawo do podwyższenia do kwoty najniższego świadczenia z art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej wydaje się nie powinno przysługiwać. Byłoby to bowiem sprzeczne z celem ustawowego podwyższenia do kwoty najniższego świadczenia, które ma gwarantować uzyskiwanie minimum socjalnego.
- Zakład zauważa, że w tym zakresie pozostawienie zapisów projektu w obecnym brzmieniu będzie miało w konsekwencji wpływ także na ustalenie tzw. dopłaty do minimum z art. 58 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 albo art. 85 ust. 5 ustawy emerytalnej, która to dopłata jest ustalana osobom zamieszkałym w Polsce i ma na celu zagwarantowanie minimum socjalnego w Polsce. Np. osoba zamieszkała w Polsce, która

będzie miała polską emeryturę wynoszącą 5000 PLN, będzie na podstawie art. 95a ustawy emerytalnej mogła otrzymywać tę emeryturę w zbiegu z 50% polskiej renty rodzinnej ustalonej wraz z dopłatą z art. 58 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 albo art. 85 ust. 5 ustawy emerytalnej.

Dyrektor
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

Grzegorz
Machulak

Elektronicznie
podpisany przez
Grzegorz Machulak
Data: 2024.04.17
11:35:03 +02'00'

Mariusz Jedynak

Elektronicznie podpisany przez Mariusz Jedynak
Data: 2024.04.17 13:22:13 +02'00'

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, 18 kwietnia 2024 r.

BSA II.021.27.2024

KANCELARIA SEJMU
L.dz. DS. 1801.150.2024
Data wpływu 22.04.2024

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 22 marca 2024 r., znak SPS-WP.020.99.6.2024, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 r. poz. 1093), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do **poselskiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej**.

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-4P.020.99.13.2024

Data wpływu 23.04.2024

Komisja Krajowa
80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekreprez@solidarnosc.org.pl

L. dz. PBE/104760/291/2024

Gdańsk, 23 kwietnia 2024 r.

Szanowny Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Działając z upoważnienia Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zgłaszam następujące uwagi do projektu Grupy Posłów Klubu Parlamentarnego PiS o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej (dalej projekt).

Projekt zakłada, że w przypadku śmierci jednego z małżonków pozostała przy życiu osoba miałaby zachować swoje świadczenie i powiększyć je o 60 proc. renty rodzinnej po zmarłym małżonku lub pobierać rentę rodzinną po zmarłym małżonku oraz 60 proc. swojego świadczenia. Wysokość renty wdowiej ma być jednak limitowana i według projektu nie może przekroczyć dwuipółkrotności miesięcznej kwoty przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ostatnio ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Innymi słowy chodzi w projekcie o udzielenie zabezpieczenia społecznego osobie, która wskutek śmierci osoby najbliższej, może nie być w stanie utrzymać gospodarstwa domowego.

NSZZ „Solidarność” podziela diagnozę przedstawioną w uzasadnieniu projektu, w której autorzy wyszli z założenia, że po śmierci współmałżonka, część kosztów prowadzenia gospodarstwa domowego się obniża, np. na wyżywienie, ale część nie, np. wydatki na czynsz. Jednakże zaproponowana w projekcie ustawy konstrukcja renty wdowiej w zbyt znacznym stopniu demontuje założenia obecnego systemu emerytalnego, w którym wysokość świadczenia ma być pochodną wysokości zgromadzonej i zwaloryzowanej składki. Tak więc wsparcie gospodarstw domowych, jednoosobowych (składających się z emeryta lub rencisty) winno następować poprzez działania z obszarów:

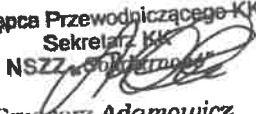
- odrębnej waloryzacji emerytury minimalnej,
- wsparcia w postaci usług publicznych adresowanych do osób starszych,
- wsparcia w postaci dofinansowanych towarów lub usług.

W ocenie NSZZ „Solidarność” istnieje potrzeba bardziej kompleksowego i wieloaspektowego spojrzenia na problemy i wyzwania związane ze zmianą demograficzną (i społeczną) prowadzącą do funkcjonowania większej liczby gospodarstw jednoosobowych. Należałoby także wskazać źródło finansowania dodatkowych wydatków z FUS (czy też wydatków budżetu związanych z dofinansowaniem FUS). Dlatego w tym aspekcie, nie bez znaczenia pozostaje postulat zwiększenia wysokości składki osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą czy też pełnego objęcia składką umów zlecenia. Dopiero po tych zmianach można podjąć się działań mających znacznie zwiększyć obciążenie FUS.

Wskazane powyżej argumenty NSZZ „Solidarność” przedstawił w stanowisku PBE/100980/434/2023 z 15 czerwca 2023 r., które dotyczyło uwag do obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw w celu wprowadzenia renty wdowiej.

Jak wskazano w przytoczonym stanowisku, ze względu na zachodzące zmiany demograficzne i obiektywnie zwiększające się potrzeby osób starszych w zaspokojeniu codziennych potrzeb (potrzeba wsparcia związana z ograniczoną sprawnością, potrzeba zakupu określonej usługi, itd.) należy rozważyć wprowadzenie kolejnych dodatków pielęgnacyjnych – przykładowo po ukończeniu 80 roku życia w wysokości 200% dodatku pielęgnacyjnego i po ukończeniu 85 roku życia w wysokości 300% dodatku pielęgnacyjnego. Takie działania ustawodawcy mogłoby stanowić pierwszy krok w ramach – jak wskazano - szerszego pakietu działań niezbędnych dla wsparcia jednoosobowych gospodarstw domowych osób starszych.

Z poważaniem

Zastępca Przewodniczącego KK
Sekretarz KK
NSZZ „Solidarność”

Grzegorz Adamowicz